

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2015. gada 24. novembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Uldis Ķinis, tiesneši Gunārs Kusiņš un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 174/2015),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:
  - 1.1. atzīt likuma “Par valsts noslēpumu” 9. panta trešās daļas 6. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 91. pantam;
  - 1.2. atzīt likuma “Par valsts noslēpumu” 11. panta piekto daļu par neatbilstošu Satversmes 92. pantam;
  - 1.3. uzlikt par pienākumu likumā “Par valsts noslēpumu” iekļaut precīzus kritērijus speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam (turpmāk – speciālā atļauja) izsniegšanai, atteikšanai, nepagarināšanai un anulēšanai;
  - 1.4. uzlikt par pienākumu likumā “Par valsts noslēpumu” noteikt personai, kurai speciālās atļaujas izsniegšana atteikta vai speciālā atļauja anulēta vai netika pagarināta, tiesības rakstveidā saņemt informāciju par faktiem, uz kuru pamata pieņemts šāds lēmums;

1.5. uzlikt par pienākumu likumā “Par valsts noslēpumu” noteikt demokrātiskas valsts principiem atbilstošu lēmuma, ar kuru speciālās atļaujas izsniegšana atteikta vai speciālā atļauja anulēta vai netika pagarināta, pārsūdzēšanas kārtību;

1.6. uzlikt par pienākumu likumā “Par valsts noslēpumu” precīzi atrunāt speciālās atļaujas atteikšanas, nepagarināšanas un anulēšanas nozīmi, tas ir, noteikt, vai speciālās atļaujas atteikšana, nepagarināšana un anulēšana ir ar preventīvu nozīmi vai kā soda veids;

1.7. radīt iespēju personām, kurām speciālās atļaujas izsniegšana atteikta vai speciālā atļauja anulēta vai netika pagarināta, tostarp Pieteikuma iesniedzējam, šāda lēmuma pārsūdzēšanai vērsties neatkarīgā tiesā vai neatkarīgai tiesai līdzvērtīgā institūcijā.

2. Likuma “Par valsts noslēpumu” 9. panta trešās daļas 6. punkts noteic, ka pieeja konfidenciāliem, slepeniem un sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem tiek liegta personai, par kuru pārbaudes gaitā ir konstatēti fakti, kas dod pamatu apšaubīt tās uzticamību un spēju saglabāt valsts noslēpumu.

Savukārt minētā likuma 11. panta piektā daļa nosaka: “Nolēmumu par atteikumu izsniegt speciālo atļauju persona var pārsūdzēt Satversmes aizsardzības biroja direktoram 10 dienu laikā no dienas, kad tā uzzināja par šo nolēmumu. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu persona var pārsūdzēt 10 dienu laikā no dienas, kad tā uzzināja par šo lēmumu, ģenerālprokuroram, kura lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams. Tas nosūtāms izpildei valsts drošības iestādei.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums un faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas kompetence ir noteikta Satversmes 85. pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantā.

4.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja prasījumi, kas norādīti šā lēmuma 1.1. un 1.2. apakšpunktos, ir piekritīgi Satversmes tiesai.

4.2. Savukārt šā lēmuma 1.3. – 1.6. apakšpunktos ir norādīti vairāki prasījumi, ar kuriem Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības vēlas panākt, lai likumā “Par valsts noslēpumu” tiktu izdarīti viņam vēlami grozījumi.

Satversmes tiesas likums neparedz Satversmes tiesai tiesības uzlikt Saeimai par pienākumu rīkoties konkrētam pieteikuma iesniedzējam vēlamā veidā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 15.2. punktu*). Tādējādi šādu pienākumu uzdošana likumdevējam neietilpst Satversmes tiesas kompetencē.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja prasījumi, kas norādīti šā lēmuma 1.3. – 1.6. apakšpunktos, nav piekritīgi Satversmes tiesai.

4.3. Ar prasījumu, kas norādīts šā lēmuma 1.7. apakšpunktā, Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības vēlas panākt, lai likuma “Par valsts noslēpumu” 11. panta piektā daļa tiktu atzīta par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža un viņam tiktu piešķirtas tiesības pārsūdzēt lēmumu par speciālās atļaujas anulēšanu neatkarīgā tiesā vai neatkarīgai tiesai līdzvērtīgā institūcijā.

Šāds Pieteikuma iesniedzēja prasījums būtu izlemjams lietas izspriešanas gaitā gadījumā, ja lieta Satversmes tiesā tiktu ierosināta.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam izsniegtā speciālā atļauja ir anulēta. Satversmes aizsardzības biroja lēmums par Pieteikuma iesniedzējam izsniegtās speciālās atļaujas anulēšanu citastarp esot pamatots ar likuma "Par valsts noslēpumu" 9. panta trešās daļas 6. punktu. Pieteikuma iesniedzējs atbilstoši likuma "Par valsts noslēpumu" 11. panta piektajai daļai esot pārsūdzējis minēto lēmumu ģenerālprokuroram. Tādējādi likuma "Par valsts noslēpumu" 9. panta trešās daļas 6. punkts un 11. panta piektā daļa Pieteikuma iesniedzējam ir piemērotas, un viņš ir norādījis uz savu Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu.

Satversmes tiesa 2003. gada 23. aprīlī ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2002-20-0103 "Par likuma "Par valsts noslēpumu" 11. panta piektās daļas un Ministru kabineta 1997. gada 25. jūnija noteikumu Nr. 226 "Valsts noslēpuma objektu saraksts" XIV nodaļas 3. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam" (sk. "Latvijas Vēstnesis", Nr. 62, 24.04.2003.). Satversmes tiesa atzina, ka likuma "Par valsts noslēpumu" 11. panta piektā daļa atbilst Satversmes 92. pantam. Tādējādi šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais prasījums ir jau izspriests.

Tomēr Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka spriedums kādā konkrētā lietā neaptver izmaiņas, kas var notikt pēc tā pasludināšanas. Būtiski mainoties lietas apstākļiem, prasījumu vairs nevar uzskatīt par izspriestu. Tāpēc atsevišķos gadījumos, izvērtējot lietas faktiskos apstākļus, iepriekšējā spriedumā izteiktos secinājumus, kā arī tiesību sistēmas izmaiņas, un konstatējot, ka pastāv būtiski jauni apstākļi, Satversmes tiesa var izvērtēt tādu prasījumu, kas jau reiz ir izspriests (sk. *Satversmes tiesas 2006. gada 15. jūnija sprieduma lietā Nr. 2005-13-0106 10.1. un 10.3. punktu*). No

minētā izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam jānorāda uz tādiem būtiskiem jauniem apstākļiem, kas prasītu pārskatīt Satversmes tiesas iepriekš izspriesto jautājumu. Pieteikumā šādi apstākļi nav norādīti.

Līdz ar to Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu par Pieteikuma iesniedzēja prasījumu, kas norādīts šā lēmuma 1.2. apakšpunktā.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajam teikumam pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konstitucionālās sūdzības iesniegšanai noteiktais termiņš ir konstitucionālās sūdzības saturu veidojošs noteikums, kura neievērošana liedz pieeju Satversmes tiesai. Termiņa ierobežojuma mērķis ir nodrošināt lietas atrisināšanu saprātīgā laika periodā un nodrošināt otras puses palāvību, ka konflikta risinājums vēlāk netiks pārskatīts (*sk. Satversmes tiesas 2001. gada 26. novembra sprieduma lietā Nr. 2002-09-01 secinājumu daļas 1. punktu*). Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā noteiktais termiņš nodrošina personai pietiekami daudz laika, lai vērstos Satversmes tiesā savu pamattiesību aizstāvēšanai arī tad, ja pēdējās institūcijas nolēmums nav kļuvis zināms personai uzreiz.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad ir pieņemts un stājies spēkā ģenerālprokurora lēmums, ar kuru atstāts spēkā Satversmes aizsardzības biroja lēmums par Pieteikuma iesniedzējam izsniegtās speciālās atļaujas anulēšanu, tas ir, (*datums*). Pieteikums iesniegts pasta komersantam valsts akciju sabiedrībai "Latvijas Pasts" 2015. gada 23. oktobrī (pasta zīmogs) un

Satversmes tiesā saņemts 2015. gada 26. oktobrī. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir nokavējis termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1., 3. un 4. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 174/2015).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētājs

U. Ķinis